

Rozpočtové určení daní: ani pravicové, ani levicové, ale prostě feudální

Martin Macháček

Na stránkách Českého statistického úřadu

(<http://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnkavyber.volba?titul=Hlavn%ED%20ukazatele%20region%EDch%20%FA%E8tF9&mypriznak=RC&typ=2&proc=rocnka.presmsocas&mylang=CZ&jak=4>) najdeme v tabulce REG00006 údaje o hrubém domácím produktu na jednoho obyvatele vytvořeném v jednotlivých krajích (NUTS3) a také ve větších regionech (NUTS2). Na základě těchto údajů můžeme vytvořit následující tabulku:

Území	HDP/obyv. (Kč)	Kolikrát méně než Praha	Kraje - NUTS3	HDP/obyv.	Kolikrát méně než Praha
Česká republika	345 601	2,20	Praha	761 596	1,00
ČR bez Prahy	289 693	2,63	Středočeský	317 199	2,40
Regiony - NUTS2			Jihočeský	298 058	2,56
Praha	761 596	1,00	Plzeňský	299 846	2,54
Střední Čechy	317 199	2,40	Karlovarský	233 629	3,26
Jihozápad	298 904	2,55	Ústecký	275 653	2,76
Severozápad	264 341	2,88	Liberecký	240 057	3,17
Severovýchod	274 757	2,77	Královéhradecký	291 241	2,62
Jihovýchod	311 763	2,44	Pardubický	286 518	2,66
Střední Morava	273 169	2,79	Vysočina	270 743	2,81
Moravskoslezsko	281 634	2,70	Jihomoravský	330 145	2,31
			Olomoucký	260 450	2,92
			Zlínský	286 977	2,65
			Moravskoslezský	281 634	2,70

(Údaje jsou z r. 2009 a jednotlivé regiony NUTS2 jsou složeny z krajů takto: Střední Čechy = Středočeský kraj, Jihozápad = Plzeňský a Jihočeský kraj, Severozápad = Ústecký a Karlovarský kraj, Severovýchod = Liberecký, Královéhradecký a Pardubický kraj, Jihovýchod = Vysočina a Jihomoravský kraj, Střední Morava = Olomoucký a Zlínský kraj, Moravskoslezsko = Moravskoslezský kraj.)

Za chvíli se budeme podrobněji věnovat tomu, co ten "HDP vytvořený v kraji" vůbec znamená, zatím ale berme uvedená čísla jako realitu. Jak je z tabulky vidět, Praha má 2,4krát větší HDP na obyvatele než Středočeský kraj. Ovšem podle dnes platného zákona o rozpočtovém určení daní (RUD) dostává na jednoho obyvatele Praha 29 600 Kč, zatímco obce a města Středočeského kraje v průměru 7 400 Kč. Praha tedy dostává 4krát více peněz na obyvatele - přestože podle této statistiky vyrobí na jednoho svého obyvatele jen 2,4krát více. A podobný nepoměr najdeme samozřejmě i u financování měst a obcí v ostatních krajích.

Tato čísla lze popsat jen jediným způsobem: z toho, co vyrobí obyvatelé jiných krajů, se část vezme a předá Praze. Jde tedy o to příslušné "přerozdělování".

Podle pravicového světového názoru je v podstatě každé přerozdělování špatné, co lidé vyprodukují, to se jim má nechat. Podle levicového světového názoru, který je mi bližší, je přípustné určité přerozdělování z důvodů solidarity: ti, kteří dokážou vyprodukovat víc, mají přiměřenou část své produkce pomáhat těm, kteří bez své viny tolik vyprodukovat nedokážou.

Dovedl bych si tedy představit, že přerozdělování buď nebude žádné, nebo bude takové, při němž bohaté regiony (například Praha nebo i Střední Čechy) určitou část své produkce věnují regionům slabším (například regionům Severozápad a Střední Morava). Konec konců tak tomu je i na úrovni Evropské unie; bohatší západní země platí a u nás se z toho staví třeba (drahé) dálnice.

Ovšem přerozdělování, ke kterému dochází v současném systému RUD, nezapadá ani do jedné z těchto ideologických škatulek. Není pravicové a nechápu, proč ho údajně pravicový premiér s

údajně pravicovou ODS hájí; měli by přece správně říkat, že co se vyrobí v krajích, ať tam také zůstane. A není ani levicové, protože směřuje přesně opačně: od chudších regionů k bohaté Praze. No napadlo by snad někoho v EU, že východoevropské země budou přispívat Bruselu a Lucemburku, protože to jsou velké metropole?

Takové přerozdělování vybraných daní tedy není ani pravicové, ani levicové, není to ani kapitalismus, ani socialismus. Nejblíží to má k feudalizmu: právě v něm byli chudí sedláci hrubou silou drába nuceni, aby posílali část své produkce na bohatý zámek.

Pan premiér Nečas ve svém nedávném projevu ke starostům a primátorům v Brně (<http://zpravy.ods.cz/projev.php?ID=1341>) mimo jiné řekl:

"Druhým tématem, které souvisí s konsolidací veřejných financí a kterému se tady nemohu vyhnout, je téma rozpočtového určení daní. Předtím, než se do tohoto tématu zakousneme, tak bych velmi prosil, abychom si představili čistě hypotetickou situaci. Objeví se politická strana, která řekne, máme velkou nerovnoměrnost v příjmech jednotlivých rodin a jednotlivých daňových poplatníků. Co kdybychom se zaměřili na ty, kteří těch peněz mají zbytečně moc. Např. řekneme, že každý, kdo má vyšší roční příjmy než 12 milionů, tak všechno ostatní mu bude buďto zabaveno anebo podrobena 90% dani. Ale ta nebude příjmem státu, ale rozdělí se mezi ostatní méně příjmové daňové poplatníky. Na web pověsíme kalkulačku. Každý si tam bude moci spočítat, když tyto bohaté oškubeme, o kolik se mu zvýší jeho měsíční příjem."

Já vidím zcela jinou situaci, která má k té premiérově „hypotetické“ velmi daleko, ale ke skutečnosti bohužel velmi blízko. Vidím skupinu politiků, kteří mají k dispozici státní moc, kteří obyvatelům této země pod pohrůžkou daňové exekuce nařídí, aby jim odevzdávali část svých výdělků, a takto odebrané peníze pak přerozdělí výrazně ve prospěch 20 % obyvatel a v neprospěch 80 %, ve zjevném nepoměru k tomu, kolik kdo vyprodukoval a do společné kasy přispěl. A pak těch 80 % lidí to už přestane bavit, začnou se dožadovat, aby se daňové výnosy rozdělovaly spravedlivěji, a tato skupinka politiků je označí za "jánošíky" a "levičáky". Přesně tato slova použil při jiných příležitostech pan premiér Nečas.

Ale pojďme ještě o kus dále. Vycházeli jsme ze statistiky, podle které průměrný obyvatel Prahy vytvoří HDP 2,4krát větší než průměrný obyvatel Středočeského kraje. Zastavme se nad tím, jak je to možné. Znamená to, že pražský elektrikář pracuje 2,4krát déle nebo 2,4krát intenzivněji než elektrikář z Benešova? Nebo že úředník benešovského městského úřadu vyprodukuje 2,4krát méně papírů (nebo papíry tolikrát menší kvality) než úředník pražského magistrátu případně Nečasova úřadu vlády? Může snad někdo myslet vážně, že pražský lékař vyléčí 2,4krát víc lidí nebo že pražský učitel naučí 2,4krát víc žáků než lékař nebo učitel u nás v Ondřejově? Že pražský pekař pečce 2,4krát lepší housky než pekař v Příbrami? To snad je absurdní. Takto asi naše statistika nevznikla.

Vznikla samozřejmě jinak, na základě statistických hlášení a daňových přiznání, která podávají fyzické a především právnické osoby **tam, kde mají sídlo**. Jenomže tato místa často ani vzdáleně neodpovídají tomu, kde produkt skutečně vzniká.

Například bývalý primátor Bém často opakoval, že v Praze vzniká 25 % HDP celé České republiky. Toto číslo vyplývá ze statistických tabulek o HDP jednotlivých regionů, z kterých jsme vycházeli i my, ale přesto jeho výrok není pravdivý. Pravdivé by bylo, kdyby řekl "firmy se sídlem v Praze vytvářejí 25 % z HDP celého státu". Podobné je to, když premiér Nečas říká, že v Praze, Brně, Ostravě a Plzni, tedy v oněch čtyřech privilegovaných městech, vzniká 45 % HDP.

V Praze mají sídlo prakticky všechny velké české firmy např. ČEZ, RWE Transgas, Telefónica, Agrofert Holding, Unipetrol, Čepro, Tesco a desítky dalších. (Výjimkou je Škoda Auto z Mladé Boleslavi a TCPA z Kolína). Ze 44 bank registrovaných v ČR mají jen 3 malé lokální banky sídlo mimo Prahu, ostatních 41 bank včetně čtyř dominantních (Česká spořitelna, Komerční banka, ČSOB, UnicreditBank) sídlí v Praze. Budeme si namlouvat, že společnosti jako Telefónica, Agrofert Holding, Unipetrol, Komerční banka nebo Tesco vytvářejí svůj produkt v Praze, jen proto, že v Praze platí daně? Navíc, každý ví, že v Praze mají formální sídlo i desetitisíce středních a malých firem, které se tím jen chtějí vyhnout daňovým kontrolám, ale které ve skutečnosti všechen

svůj produkt vytvářejí jinde.

Prostě tvrzení, že v Praze vzniká 25 % HDP je nepravdivé. Je to statistický údaj zkreslený tím, že u velkých společností je prakticky nemožné přesně statisticky sledovat, kde jejich produkty vznikají.

Takže dokonce ani ten "statistikou podepřený" údaj, že průměrný obyvatel Prahy vytvoří 2,4krát větší HDP než průměrný obyvatel Středočeského kraje, nesnese kritické zkoumání. Ve skutečnosti je tento poměr ještě menší, můj odhad je 1,5, protože v Praze jsou opravdu přibližně 1,5krát větší příjmy než jinde, a je takový axiom, že v kapitalismu příjmy odpovídají produkci (i když já znám spoustu lidí, u kterých to zjevně není pravda). Učitelé v Praze větší příjmy nemají, ale třeba advokáti nebo doktoři ano.

Přehodnotíme-li tedy poměr HDP na hlavu mezi Prahou a Středočeským krajem z oficiálního 2,4 na reálnější 1,5, ještě dál se zmenší "morální nárok" Prahy na to, aby dostávala čtyřikrát víc na hlavu než ostatní města a obce, a ještě víc bude zjevné to neoprávněné přerozdělování daňových příjmů od ostatních regionů směrem k Praze.

Řekněme to naplno: My, občané větší části této země se už dlouhá léta proti své vůli skládáme na Prahu a tolerujeme jí její marnotratné hospodaření s našimi penězi. A teď, když už nás to po všech skandálech přestává bavit, když i my chceme ve svých obcích kvalitní místní komunikace, veřejné osvětlení, vodovod a kanalizaci, tedy vybavení, na které si naši občané vydělali a které svými daněmi zaplatili, teď nám pan premiér a jeho ODS řekne, že Praze "závidíme" a že naše politika je "levičácká" a "jánošíkovská"? Protože za své peníze chceme opravit své vlastní školy a cesty a ne dávat Praze na cyklostezky za cenu dálnic?

Chcete-li, pane premiére, opravdu hodnotit ideologicky, doporučuji Vám podívat se na web www.ostravunedame.cz. Dočtete se tam, proč a na co Ostrava *potřebuje* své dosavadní příjmy ze sdílených daní: protože jinak by v ulicích ubylo městských strážníků, muselo by se zdražit jízdné, dražší by byla vstupenka do bazénu i do divadla. Zcela stejné argumenty slyšíme například i z Prahy a "potřebami" argumentujete ve svém nedávném rozhovoru pro E15 ze dne 7. září (<http://zpravy.e15.cz/nazory/rozhovory/necas-nejsme-pro-levicackou-politiku-697656>) i Vy: Ostravě se nesmí vzít, protože by se "podvázal její rozvoj", Praha, Brno a Ostrava měla vždy "metropolitní charakter" atd. Takže "každému podle jeho potřeb"? Toto heslo jistě znáte z nedávné minulosti. Takhle nám slibovali, že bude vypadat *komunismus*. V životě by mě nenapadlo, že tuto zásadu - seberme z regionů, kde se vyprodukovaly hodnoty, a přerozdělme je "metropolím", které to "potřebují" - bude hájit údajně pravicový a konzervativní politik.

Dokonce i návrh novely zákona o rozpočtovém určení daní z dílny Ministerstva financí, který ODS a pan premiér tolik kritizují, je v tomto ohledu ještě nespravedlivý, protože i po jeho přijetí budou mimopražští občané posílat do Prahy značné, Prahou nevydělané peníze na její "potřeby". Dobře, chápeme, že město Praha si na tyto sociální dávky už vypracovalo jistý nezdravý návyk, a jsme ochotni je v určité míře daně tímto návrhem posílat i dál. Ale co je moc, je moc. Průměrný obyvatel Prahy nevyprodukuje 3krát víc než průměrný obyvatel Ondřejova, a přesto souhlasíme s tím, že náš obyvatel něco ze svých daní do Prahy pošle, aby Praha měla skoro 3krát větší příjem na hlavu než Ondřejov. Jenomže dnes dostává Ondřejov 4,2krát méně na jednoho obyvatele než Praha!

To je tedy podle ODS a pana Nečase pravicová politika? Sebrat většině lidí v tomto státě část jejich příjmu, který si poctivě vydělali, a poslat ho několika privilegovaným, aby byly uspokojeny jejich "potřeby"? A to raději nepůjdu do podrobností o tom, co všechno se do těchto "potřeb" například Prahy zahrnuje, bylo by to laciné, protože v tomto ohledu je Praha až příliš snadným terčem kritiky.

V uvedeném rozhovoru pro E15 pan premiér také řekl: "Ani na okamžik nezpochybňuji, že máme pomoci malým obcím a městům."

Tak tomu už vůbec nerozumím. My, občané "menších" obcí a měst (mezi něž však patří třeba Zlín, Liberec, Olomouc nebo Hradec Králové") od pana premiéra přece nechceme žádnou "pomoc". My si na potřeby svých měst a obcí dokážeme vydělat sami. My jen chceme, aby nám to, co vytvoříme, nesebral a nepřerozdělil ve prospěch jiných. Nic víc, ale ani nic máň.

Do zasedání vlády, na kterém se o novele zákona o RUD bude jednat, zbývá ještě nějaký týden.

Věřím, že to je dost času na to, aby naše pravicová vláda v čele s pravicovým panem premiérem pochopila, co je pravicové, co je levicové a co feudální.